

Het Lef bij Sneek

provinsje fryslân
provincie fryslân

concept, tekst en vormgeving
Cellen, Leeuwarden

foto cover
Erik Hesmerg, Sneek

foto's binnenwerk
Peter Dekan, Groningen
Hans Achterbosch, Leeuwarden

drukwerk
Repro Duck, Leeuwarden

Het Lef bij Sneek

Eens in de zoveel tijd krijgt een stad de mogelijkheid om iets bijzonders toe te voegen aan haar uiterlijk. Denk aan het Opera House van Sydney. Of het Guggenheim van Bilbao. Naast de Euromast heeft Rotterdam sinds 1996 de Erasmusbrug. En zoals het nu lijkt, heeft Sneek over een aantal jaren naast haar Waterpoort twee unieke houten bruggen over de A7.

Eigenlijk zijn het geen bruggen, maar viaducten. Ze lopen immers over de zuidelijke rondweg. Maar zo gaat dat vaak bij bruggen en gebouwen: ze creëren hun eigen naam. En wie weet hoe ze over tien jaar worden genoemd. Maar dat is toekomstmuziek. Met dit boekje willen we u vooral vertellen over het Nu. Over de achtergronden van de bruggen. Over de vernieuwende aspecten. Over hun duurzaamheid en waarom voor deze bruggen is gekozen.

Want laten we wel zijn, de keuze voor een ontwerp dat sterk afwijkt van het gangbare vraagt wel het nodige lef. Lef van een jury die de verantwoordelijkheid voor de keuze op zich neemt. Lef van Rijkswaterstaat en provincie Fryslân die voor aansturing, beheer en onderhoud zorgen. Lef van de gemeente Sneek die haar zuidelijke entree grondig durft te wijzigen. En uiteindelijk ook lef van de Sneeker bevolking die voor het draagvlak zorgt waarop bijzondere projecten als deze van de grond kunnen komen.

Daarom noemen we dit boekje “Het Lef Bij Sneek”. En in dit boekje laten we mensen aan het woord die nauw betrokken zijn geweest bij deze gedurfde keuze. Zij zijn al trots op hetgeen is bereikt. Wij hopen dat dit enthousiasme straks ook voor u geldt. En dat Sneek, Fryslân, ja het hele Noorden straks trots is op deze bruggen omdat we hiermee bewijzen dat we in deze regio het een en ander aandurven en daarom de toekomst vol vertrouwen tegemoet zien.

Samenvatting juryrapport

"Dit bijzondere
ontwerp met
haar gedurfde
houten uitvoering
straalt zowel
eenvoud als
expressie uit"

De Aanpassing

De provincie Fryslân, de gemeente Sneek en de Rijksoverheid hebben in nauwe samenwerking een plan voor aanpassing van de A7 bij Sneek ontwikkeld. Dit plan is in oktober 2004 door minister Peijs van Verkeer en Waterstaat ondertekend en zal in de komende jaren worden uitgevoerd. In het plan zijn tussen Woudvaart en Geeuw vier viaducten opgenomen.

De Locatie

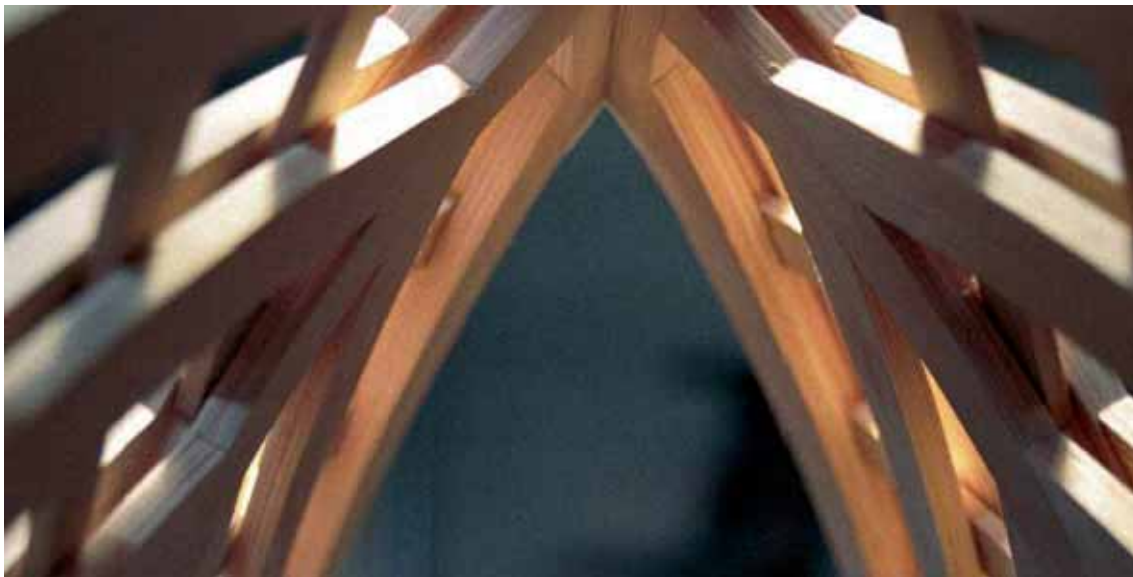
Tussen Woudvaart en Geeuw loopt het tracé dicht langs de bestaande bebouwing van Sneek. Daarom is in de planstudie veel aandacht besteed aan de wijze waarop weg en omgeving elkaar het beste kunnen verdragen. Onderdeel hiervan is dat de zuidelijke woonwijken door viaducten worden verbonden met de rest van Sneek.

Waterstad Sneek

In 2002 vroeg het projectbureau A7 drie bureaus een advies over de integrale inpassing van de A7 in het gebied. Een van de bureaus kwam met een bijzonder plan: Waterstad Sneek. Hierin wordt water als verbindend element tussen beide zijden van de weg gebruikt waardoor deze als een dijk door het water loopt. De verbinding tussen noord- en zuidzijde wordt gevormd door vier viaducten. Bij de prijsvraag moesten de deelnemers rekening houden met dit plan.

De Prijsvraag

Het belang van de viaducten vraagt om een spraakmakend ontwerp. Daarom werd begin 2004 een prijsvraag uitgeschreven waarvoor 3 architectenbureaus werden uitgenodigd. De prijsvraag kende een aantal strakke randvoorwaarden. Naast vormgeving waren de constructieve mogelijkheden en een strak budget van doorslaggevende betekenis. De bureaus Arcadis, Royal Haskoning en Achterbosch Architectuur presenteren hun ontwerpen op 29 april 2004.

De Beoordeling

Voordat de jury met een oordeel kwam, werden de ontwerpen door Grontmij en de Bouwdienst van Rijkswaterstaat getoetst. Hierbij werd gekeken of de ontwerpen binnen het Ontwerp Tracé Besluit (OTB) van de A7 pasten waarbij werd gelet op kosten, technische haalbaarheid en ruimtelijke invulling. De jury concentreerde zich vooral op de vormgeving. Na een tweede ronde wees de jury op 25 mei 2004 Achterbosch Architectuur als winnaar aan.

Daarom Achterbosch

De jury beoordeelde het ontwerp van Achterbosch Architectuur (in samenwerking met Onix en Oranjewoud) als: “Een bijzonder ontwerp in een gedurfde houten uitvoering. Het straalt zowel eenvoud als expressie uit en verwijst naar een frameconstructie van een omgekeerde houten boot. Er is een sterke relatie tussen ontwerp en constructie. Het ontwerp is

een duidelijke landmark. Kortom: een gewaagd symboliek plan met een vernieuwende uitstraling, een grote uitdaging” Volgens de jury komt het ontwerp beter tot zijn recht wanneer het 2 keer wordt toegepast: bij Akkerwinde en Molenkrite. Voor de andere twee overgangen zullen platte viaducten worden ontworpen

Bouwdienst akkoord

Omdat het gebruik van hout zo uniek is, werd aan de bekendmaking van de winnaar de voorwaarde verbonden dat de Bouwdienst van Rijkswaterstaat eerst haar akkoord moest geven met betrekking tot haalbaarheid en onderhoud. Hiervoor is uitgebreid onderzoek gedaan. Het akkoord is in mei 2005 gegeven. Op 12 mei 2005 wordt Achterbosch Architectuur in het stadhuis van Sneek als winnaar publiekelijk bekend gemaakt.

Hans Achterbosch (Achterbosch Architectuur)
Alex van de Beld (Onix)

"Hout is een grote bron van inspiratie"

Een enorme uitdaging. Zo beschouwden we de uitnodiging om viaducten (of bruggen) over de A7 in Sneek te ontwerpen. Vanaf dag 1 hebben we er een avontuurlijke zoektocht van gemaakt. Op zoek naar iets unieks voor Sneek. Iets wat niet voor de hand lag. En daarom we hebben ons in de eerste conceptfase niet te veel laten beperken door techniek en het programma van eisen. Wel ging Achterbosch Architectuur uit Leeuwarden een samenwerking aan met Onix uit Groningen en ingenieursbureau Oranjewoud. Een vruchtbare samenwerking die heeft geleid tot het huidige ontwerp van de bruggen!

Oorspronkelijkheid als uitgangspunt

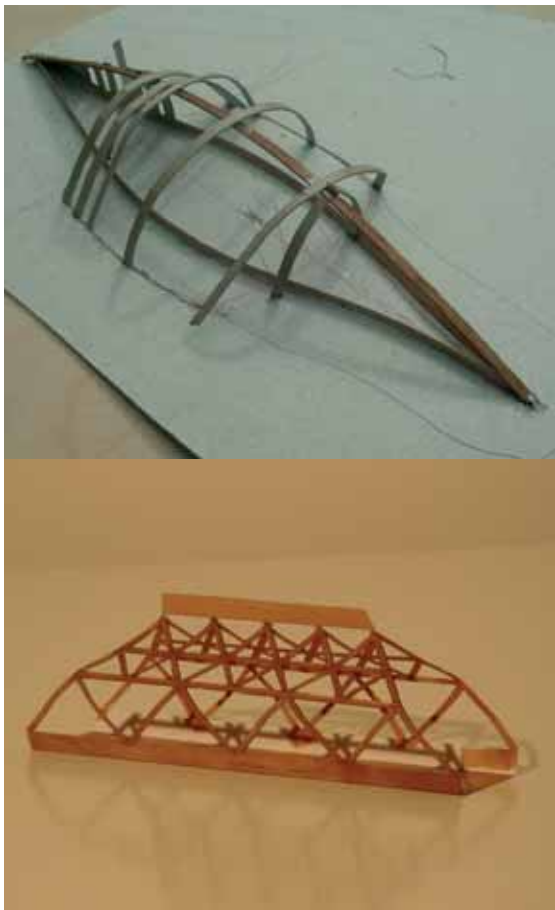
Een plank over een sloot. Dat is de meest elementaire vorm van een brug. Van een verbinding. Wij vonden dat juist die oorspronkelijke vorm de basis moest zijn voor de bruggen bij "Molenkrite" en "Akkerwinde". Onze zoektocht richtte zich op het "slim" verbinden van de oevers. Hoe ontwerpen we een constructie die iets te maken heeft met de plek, de situatie, de huidige tijd? We schetsten veel en maakten tal van maquettes om te beoordelen of een "intelligente" constructie waar te maken was. Een avontuurlijke periode met veel discussies over materialen, identiteit van de plek aan de A7, de relatie met de stad, de belangrijke rol van het water bij Sneek, Friese botenbouw en nog veel meer.

Hout als inspiratiebron

Al die overwegingen leidden tot een tweede fase in onze zoektocht. Houten bruggen en grote overspanningen begonnen in onze ideeën een steeds grotere rol te spelen. En onze voorliefde voor hout leidde er toe dat we ons vooral op dit prachtige materiaal gingen concentreren. Bij een duik in het architectonische verleden bleek dat er door de eeuwen heen veel houten bruggen zijn gebouwd. Deze zogenaamde "cover-

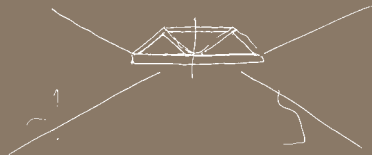
ed bridges” treffen we nog op tal van plaatsen in de wereld aan en worden vaak tot op de dag van vandaag gebruikt voor verkeer. Voor ons een belangrijke inspiratiebron.

De brug

Ons groeiend enthousiasme voor hout en de resultaten van het onderzoek naar vorm, afmeting en duurzaamheid leidden uiteindelijk tot een ontwerp voor een houten brug die de traditie respecteert maar tegelijk innovatief is. Technisch gesteld dragen twee identieke “vakwerken” de overspanning van oever A naar oever B met daartussen het wegdek dat voetgangers, fietsers en auto’s draagt. De “spanten” zijn opgebouwd uit trek- en drukstaven en zuiver in hun constructieve opbouw.

Vakmanschap en lef

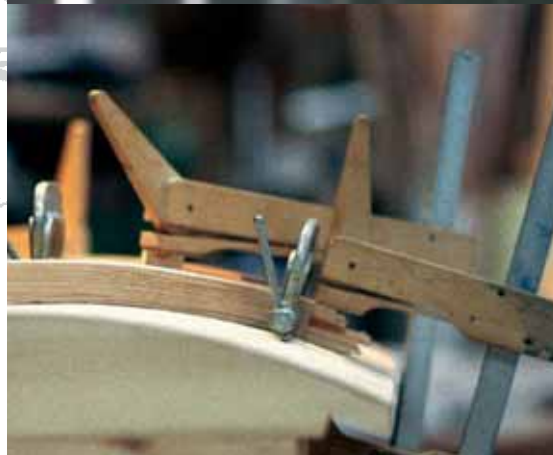
Natuurlijk beseften we dat het gebruik van hout veel vragen zou oproepen. Daarom kreeg houtconstructeur Emil Luning een belangrijke rol in het ontwerpproces. We daagden hem uit tot het uiterste te gaan. Immers, vakmanschap en durf was nodig. De rechte spanten moesten worden aangepast. Uiteindelijk “buigen” ze en zo ontstond de primaire vorm van de brug. Het ontwerp was geboren. Voor ons en voor Emil Luning een enorme uitdaging omdat de brug nu was opgebouwd uit grote dubbel gekromde gelamineerde spanten die op innovatieve wijze werden verduurzaamd. Er werd gekozen voor de houtsoort “radiata-pine”. Door een

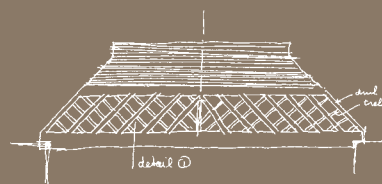
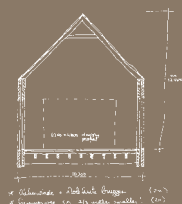
acytilatische behandeling neemt dit hout op natuurlijke wijze minder vocht op. Hierdoor vergroot de duurzaamheid. Deze materiaalkeuze en de eigenzinnige vorm resulteren in een uniek en nog nooit eerder uitgevoerd ontwerp.

Schaalmodel overtuigt

De avontuurlijke zoektocht kende haar hoogtepunt in het maken van het schaalmodel. Hierin werden onze gedachten, ideeën en schetsen vertaald in een vaste vorm. Het was een magisch moment. Het overtuigde ons van de schoonheid en realiseerbaarheid van het ontwerp en het hielp enorm bij het overtuigen van de jury. We wonnen de competitie. En nog belangrijker: de eerste stap naar twee unieke bruggen bij Sneek was gezet!

BRUG VIS BOOT

T. Baas, Gedeputeerde Provincie Fryslân

"Het is een
prachtig resultaat
van bruggen
bouwen tussen
verschillende
overheden"

Als gedeputeerde zet je je dagelijks in om onze provincie zo aantrekkelijk en leefbaar mogelijk te maken. Aantrekkelijk om in te wonen. Aantrekkelijk om in te werken. Aantrekkelijk om te bezoeken. Op het terrein van Verkeer en Vervoer is de provincie Fryslân daarom een groot aantal projecten gestart waarmee we de infrastructuur van onze provincie sterk willen verbeteren. Dat doen we natuurlijk niet alleen. Hiervoor werken we nauw samen met andere overheden zoals het Rijk en de gemeenten.

Binnen al deze projecten neemt de aanpassing van Rijksweg 7 bij Sneek een bijzondere plaats in. Om meerdere redenen. Enkele jaren geleden is in goed overleg met Rijkswaterstaat besloten dat de provincie bij dit project de voortrekkersrol op zich neemt. Dat is bijzonder omdat het hier een Rijksweg betreft. Maar ook omdat het voor het eerst is dat de provincie op deze manier bij zo'n omvangrijk project betrokken is.

De resultaten van deze samenwerking zijn inmiddels bekend. Door goed overleg met Rijkswaterstaat en de gemeenten Sneek en Wymbritseradiel en in een open dialoog met de bevolking van Sneek is een goed plan ontwikkeld waarvan het Tracébesluit in oktober 2004 is ondertekend door minister Peijs van Verkeer en Waterstaat. En gezien het feit dat er slechts één beroep is ingediend, mogen we concluderen dat de samenwerking succesvol is geweest en het plan breed wordt gedragen.

provinsje fryslân
provincie fryslân

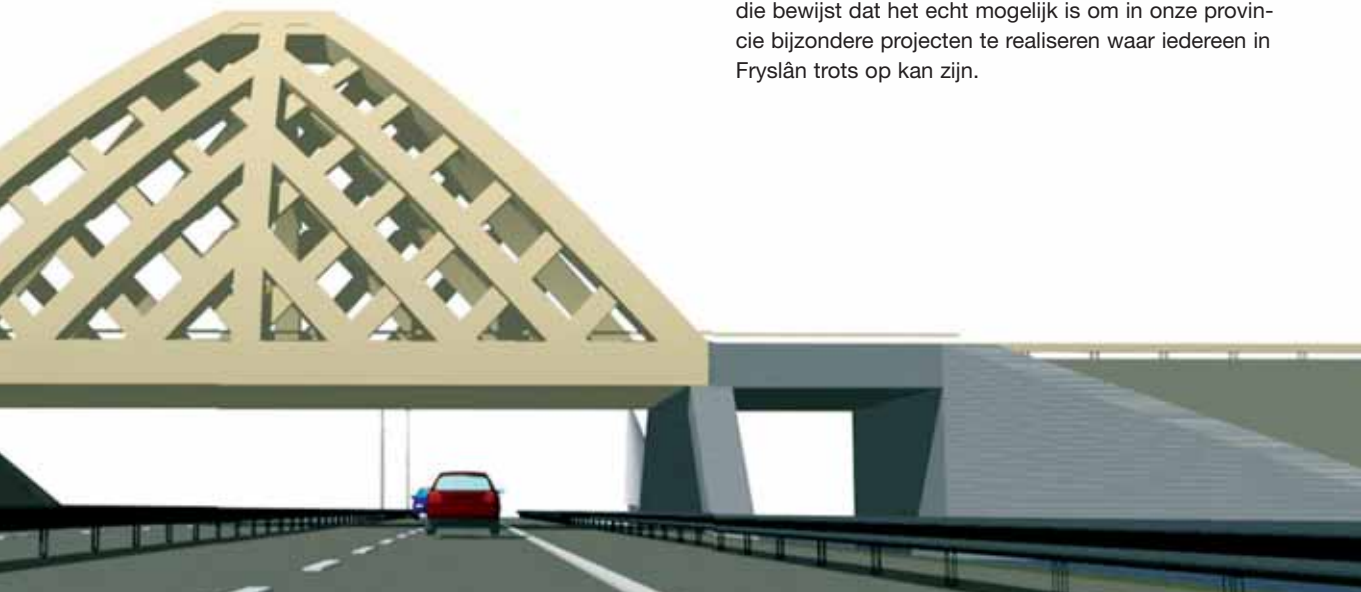

Nu de aanpassing van de Rijksweg 7 bij Sneek een feit wordt, ontstaan op diverse terreinen interessante mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van architectuur. Het verheugt me dan ook bijzonder dat de jury die de ontwerpen voor bruggen op de invalswegen beoordeelde de durf heeft gehad om het meest bijzondere voorstel als winnaar aan te wijzen. Met het unieke

ontwerp van Achterbosch Architectuur/Onix mag Fryslân, en in het bijzonder Sneek, meer dan ooit worden gezien. En dit vervult me met grote trots.

Immers de bruggen zijn meer dan een fraaie en markante markering van de stad Sneek. Ze zijn ook het symbool van een intensieve en efficiënte samenwerking tussen alle betrokken partijen. Een samenwerking die bewijst dat het echt mogelijk is om in onze provincie bijzondere projecten te realiseren waar iedereen in Fryslân trots op kan zijn.

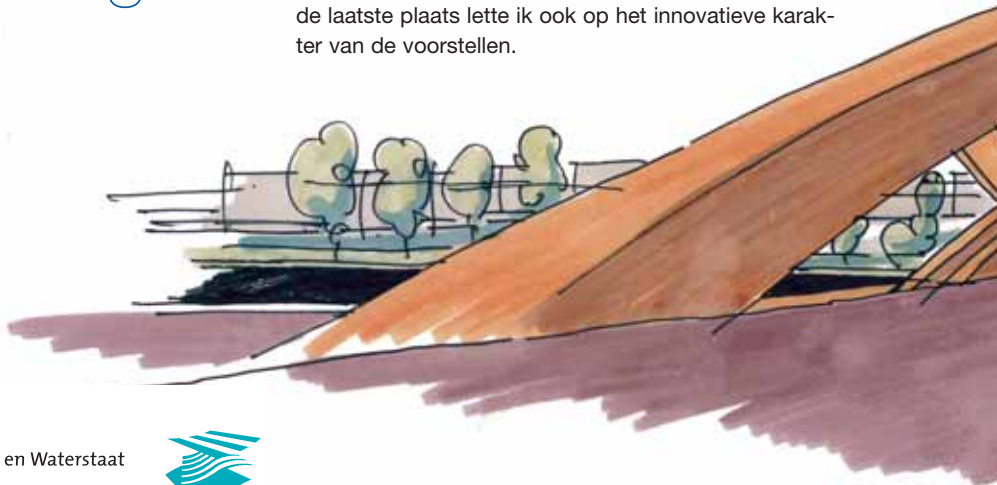
**J.R. Hoogland, hoofdingenieur-directeur
Rijkswaterstaat Noord-Nederland**

“Als je de kans
krijgt, moet je
ook een stap
verder durven
gaan”

Tijdens de vele jaren die ik in dienst van Rijkswaterstaat heb mogen werken ben ik bij veel verschillende projecten betrokken geweest. Omdat infrastructurele projecten meestal langdurig en complex zijn, leer je goed inschatten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. En waar mogelijkheden liggen, moet je de ruimte durven nemen om een stap verder te gaan.

Met dat uitgangspunt was het zeer prettig om zitting te kunnen nemen in de jury die in april 2004 de ontwerpen van de viaducten over de rijksweg mocht beoordelen. Immers hier lag een mogelijkheid om als uitvloeisel van de aanpassing van Rijksweg 7 iets bijzonder te maken van de ongelijkvloerse kruisingen.

Het spreekt voor zich dat ik naast het beoordelen van de esthetische aspecten een bijzondere aandacht had voor de technische haalbaarheid en de duurzaamheid van de ontwerpen. Immers Rijkswaterstaat is, als eigenaar van Rijksweg 7, verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer aan deze viaducten. Maar niet in de laatste plaats lette ik ook op het innovatieve karakter van de voorstellen.

Van de drie ontwerpen was dat van Achterbosch Architecten en Onix zonder meer het meest verrassende. Zowel de achterliggende gedachte als de vorm waren onderscheidend. Maar wat vooral bijzonder boeide was het materiaalgebruik: de viaducten worden gemaakt van hout. Een uniek voorstel, omdat er in de hele wereld slechts een paar moderne houten bruggen te vinden zijn.

Bovendien past het gebruik van hout goed in het beleid van Rijkswaterstaat waarin het gebruik van duurzame materialen wordt gestimuleerd. Maar zoals altijd het geval is, zorgen vooruitstrevende ideeën ook

voor veel vragen. De meest voor de hand liggende: is hout bestendig genoeg tegen invloeden van weer, verkeer en ongedierte? Maar ook vragen over de constructie en technische haalbaarheid moesten natuurlijk beantwoord worden voordat een “go” kon worden gegeven.

Het ontwerp van de houten bruggen won de competitie. Vervolgens is uitgebreid onderzoek gedaan om antwoord te krijgen op bovenstaande en vele andere vragen. De antwoorden zijn nu zo bevredigend dat daadwerkelijk aan de realisatie van de bruggen gedacht en gewerkt kan worden.

Hiermee krijgen Sneek en Fryslân twee architectonisch zeer interessante bruggen die het aanzien van onze regio sterk zullen verbeteren. En dat is voor alle betrokkenen een grote felicitatie waard!

T. Metz, wethouder Sneek en voorzitter jury

"Met de houten bruggen zet Sneek zich nog nadrukkelijker op de kaart"

Als wethouder heb ik in de afgelopen jaren ervaren dat Sneek zowel in het Noorden als in de rest van Nederland een zeer positief imago heeft. Dit is voor een groot deel te danken aan het feit dat het een van de mooiste en leukste watersportsteden van ons land is. Geen wonder dat jaarlijks duizenden mensen naar onze stad komen.

Dit imago wordt al vele jaren gesymboliseerd door onze prachtige Waterpoort. Een bezoek aan Sneek lijkt daarom niet compleet als er nog geen foto van deze karakteristieke poort is gemaakt. Maar als ik me niet vergis, krijgt de Waterpoort op dit gebied over een paar jaar stevige concurrentie.

De houten bruggen die als winnaar uit de architectuurprijsvraag zijn gekomen zijn immers zo gedurfd en uniek dat Sneek zich hiermee nog nadrukkelijker profileert als een stad met lef, met een vooruitziende blik en met gevoel voor schoonheid. Kortom een stad waar veel gebeurt.

Toen ik vorig jaar als voorzitter van de jury mee mocht beslissen over het ontwerp van de nieuwe bruggen (eigenlijk zijn het viaducten) was bovenstaande voor mijzelf een belangrijk criterium. Daarnaast speelde functionaliteit natuurlijk ook een rol. De bruggen moeten immers helpen om de toegankelijkheid van Sneek, de doorstroom van het verkeer op de A7 en de verkeersveiligheid te bevorderen. Dit zijn immers de belangrijkste doelen van de aanpassing van de zuidelijke rondweg.

Met het plan Rijksweg 7 dat er nu ligt, zal dit zeker lukken. Binnen een aantal jaren zal Sneek hier verstoond zijn van hinderlijke opstoppen door verkeerslichten en open bruggen. Het aquaduct Houkesloot heeft zich wat dit betreft al bewezen als een aangename verbetering.

Maar het mooie van zo'n aanpassing is, dat het ook een interessante spin off kent. De genoemde bruggen zijn hiervan een voorbeeld. Maar denk ook aan het plan Waterstad Sneek en de nieuwe mogelijkheden op het bedrijventerrein Hemmen A7. Al deze ontwikkelingen leiden er toe dat Sneek nog aantrekkelijker wordt. Voor haar bewoners. Voor het bedrijfsleven. Voor de bezoekers. En dat je hier als wethouder je steentje aan mag bijdragen is een voorrecht.

Het zal nog een paar jaar duren voordat de bruggen er staan. Maar zodra dit het geval is, hoop ik een van de eersten te zijn die de bruggen gaat fotograferen. Niet alleen omdat ze zo mooi, uniek en fotogeniek zijn, maar ook omdat ze het levende bewijs zijn van een periode waarin de stad Sneek de basis heeft gelegd voor een gezonde toekomst.

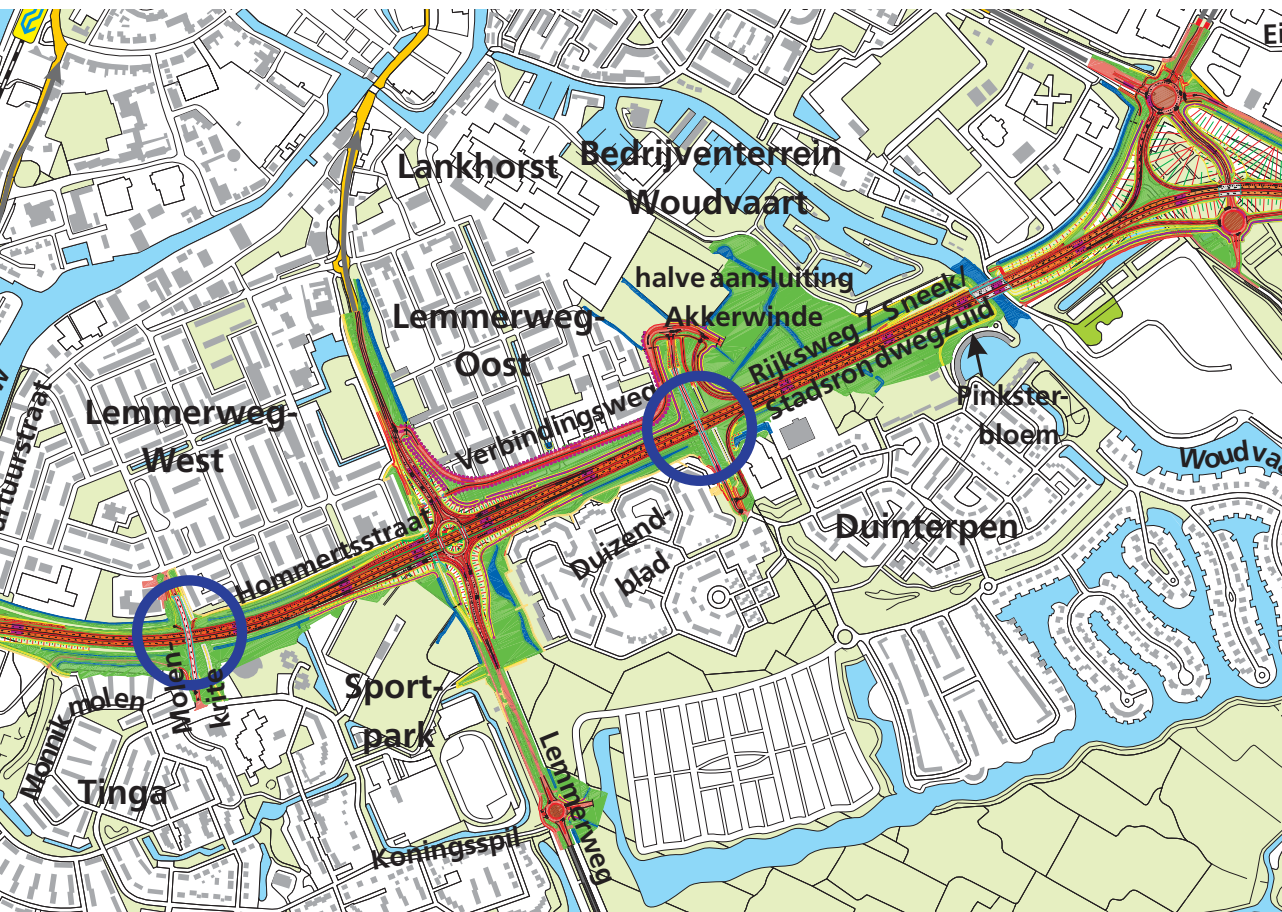
Hier komen ze

De Locaties

In het najaar van 2004 heeft Minister Peijs van Verkeer & Waterstaat het tracébesluit Rijksweg 7 Sneek ondertekend. Hiermee werd officieel goedkeuring gegeven aan het plan dat de provincie in samenwerking met Rijkswaterstaat en gemeenten Sneek en Wymbritseradiel heeft ontwikkeld. Een heuglijk moment, omdat na vele jaren van plannen maken

daadwerkelijk kon worden begonnen met de aanpassing van de A7 bij Sneek. Met als grootste voordelen dat filevorming en vertraging over een aantal jaren verleden tijd zullen zijn, dat de verkeerssituatie op dit tracé veel veiliger wordt en dat in het verlengde van de aanpassing op en rond het traject een upgrading van de stad Sneek zal worden gerealiseerd.

Een van de projecten die voor deze upgrading zal zorgen is de realisatie van de houten bruggen waarover in dit boekje uitgebreid is geschreven. Het is de bedoeling dat deze bruggen het zuidelijk deel van Sneek met de binnenstad zullen verbinden op de locaties Akkerwinde en Molenkrite. Op bovenstaande kaart van het plan zijn deze beide locaties aangegeven.

Altijd welkom

Hoe verder?

Nu de houten bruggen zijn gepresenteerd zal het voorstel nader worden uitgewerkt. In detail zal worden bekeken en berekend in hoeverre het voorstel daadwerkelijk kan worden uitgevoerd. Afhankelijk hiervan zal later een planning voor de realisatie worden gemaakt.

Dit gebeurt allemaal parallel aan de voorbereidingen van de aanpassing van de A7. De regie hiervan is in handen van het Projectbureau A7 Sneek. Tijdens presentaties over de voortgang van het project A7 zullen de ontwikkelingen rondom de houten bruggen vanaf nu altijd worden meegenomen. Mocht u vragen hebben of geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling van de houten bruggen, dan kunt u altijd contact met ons opnemen of langskomen op het A7 Bezoekerscentrum. Aan de hand van de maquette en andere materialen krijgt u hier de informatie die u wenst. U bent van harte welkom!

Ons adres: Oud Kerkhof 7, Sneek

Telefoon: 0515 57 80 00 of 06 546 054 03

E-mail: info@a7sneek.nl

Website: www.a7sneek.nl

